

NEDIVME SE, ŽE PŘICHÁZÍ ÚČET

Čelíme krizi. Je to pravda? Jsem dlouhodobě přesvědčen, že ano, ale že to je krize nevyhnutelná, k níž v posledních desítkách let svědomitě sebedestruktivně směřujeme, tak jako v minulosti jiné rozvinuté a odcházející vyspělé civilizace a říše. Stejně tak jsem přesvědčen, že máme reálnou šanci vyjít z krize posílení, pokud se jí nezalekneme a změníme ji v promyšlenou transformaci.

✍ Ivan Bařka, majitel společnosti Fosfa 📷 archiv COT

Žiji s tím pocitem někdy od roku 2007, kdy jsem sám nastoupil cestu, kterou vytyčil už Bařa, cestu služby zákazníkovi. A vnímal jsem od té doby mnohem ostřeji, že věci nejdou správným směrem. Ostatně byl to i jeden z důvodů, který k transformaci přivedl před lety mne a Fosfu. Už v té době jsem byl totiž přesvědčen, že krize nevyhnutelně přijde a ptal jsem se sám sebe, jak budeme reagovat, jak bychom nejlépe v těžkých dobách posloužili našim zákazníkům. Tomáš Bařa opakovaně říkal, že kdykoliv stál na křižovatce a rozhodoval se, kudy se má vydat, nikdy nehleděl na svůj profit a nehledal jednoduché cesty pro sebe,

ale vždy šel tam, kde to bylo výhodné pro zákazníka. Odpověď tedy nebyla složitá, v horších dobách se vždy všichni zbavují toho, co je zbytečné. Což může být pro každého něco jiného. Jediné, co ale vždy zůstává, je nutnost jíst a mít alespoň základní čistotu těla a domova. To Fosfu nasměrovalo tam, kde jsme dnes, to byl prvotní impuls, aby se stala inovativní firmou, zaměřenou na potravinářství, kosmetiku a drogerii.

IVAN BAŘKA

ČESKÝ PODNIKATEL, GENERÁLNÍ ŘEDITEL A JEDINÝ AKCIONÁŘ BŘECLAVSKÉ SPOLEČNOSTI FOSFA. VYSTUDOVAL ZAHRANIČNÍ OBCHOD NA VYSOKÉ ŠKOLE EKONOMICKÉ V PRAZE. PO ROCE 1989 ZAČAL PODNIKAT, V ROCE 2002 PŘEVZAL SILNĚ PŘEDLUŽENOU BŘECLAVSKOU CHEMIČKU, KTERÉ HROZIL BANKROT, A S VIZÍ VYBUDOVAT SVĚTOVĚ ÚSPĚŠNÝ PODNIK JI ZAČAL TRANSFORMOVAT DO MODERNÍ PODOBY SOUČASNÉ VÝROBNĚ INOVATIVNÍ SPOLEČNOSTI SE ŠIROKÝM ZÁBĚREM. JE OBDIVOVATELEM BAŘOVSKÝCH PODNIKATELSKÝCH PRINCIPŮ A IDEJÍ, KTERÉ UPLATŇUJE V PRAXI. JEHO NÁZORY FORMOVALI A DODNES FORMUJÍ TAKÉ ZAKLADATEL KAIZEN INSTITUTU MASA AKI IMAI A ČESKO-AMERICKÝ EKONOM MILAN ZELENÝ, KTERÍ PATŘÍ K JEHO MENTORŮM A OSOBNÍM PŘÁTELŮM.

Investoři hrají ruletu

Říkáme, že svět je lepší a dokonalejší a že se máme lépe. Jako důkaz používáme mantru HDP, což je umělé kritérium, o kterém tvrdíme, že je důležité. Opravdu? Postavili jsme ekonomiku na práci lidí, místo toho, abychom ji postavili na lidském umu a myšlení a práci nechali strojům, jak nás učil Tomáš Bařa již v roce 1932. Díky za to, že vznikají nové firmy, například u nás v IT sektoru, které už se na věci dívají jinak. Na druhé straně, nepřečehoval bych vliv firem, které stojí na principu levných peněz a s nimiž investoři hrají ruletu. Nerozumím tomu, že stačí, když deset procent projektů je úspěšných a těch devadesát procent se prostě s lehkým srdcem odepíše. Myslím, že to hraničí s morálním hazardem a je to samozřejmě možné jen za předpokladu, že je přebytek levných peněz, což pevně doufám, postupně končí.

Dalekohled pro hvězdáře

Myslím, že bychom se měli vrátit do racia, kdy evaluace firem se neřídila tím, jaké vytvářejí chiméry a snové iluze, ale jaké vytvářejí reálné zisky z reálného podnikání, ze služby zákazníkovi. Nevím, jaké výsledky dosáhne letos například automobilka Tesla,

ale v nedávném období dosáhla většiny zisku jen díky prodeji bitcoinu a emisním povolenkám. Nemyslím, že je v pořádku, když výrobce aut tak generuje devadesát procent zisků ze spekulací. Tím samozřejmě nesnižují genialitu a vizionářské i podnikatelské úspěchy této firmy. Proti spekulacím jsem ostatně dlouhodobě, i proti burze, protože to je vysávání peněz z firem, místo toho, aby peníze šly lidem, kteří vytvářejí hodnoty. Velká většina firem na burze vyplácí zisk v podobě dividend někomu, kdo se na tvorbě toho zisku vůbec nepodílel. To přece není zdravé, zisky by se měly vyplácet lidem, kteří se na nich podílejí. Takhle to měl nastavené Baťa. Říkal, že zisk má sloužit ke snižování ceny koncovým zákazníkům, ke zvyšování mezd spolupracovníků, k podpoře regionu a země, ve které firma působí a samozřejmě musí zůstat i na její rozvoj. To je úloha kapitalisty, pro kterého peníze jsou něco jako dalekohled pro hvězdáře nebo housle pro Kubelíka. To je i dle mého podstata podnikání.

Na špatné straně barikády

Peníze, které utratíme a projíme, ty už nejsou. Většina dnešních ekonomů ale přemýšlí a vidí to jinak. Možná jsem dinosaur, předurčený svými názory k vyhynutí. Ale jsem součástí firmy, pracuji tvrdě spolu se svými spolupracovníky, podílím se na celkovém výsledku. A finanční inženýrství nemám rád, jsem přesvědčen, že právě ono je jedním z důvodů, proč chrlíme tolik zboží a lákáme lidi, aby obměňovali produkty, které obměňovat nepotřebují. Vytváříme umělý tlak a nezdravé prostředí, předurčené k tomu, aby z něj vyhrzl problém.

Přijde mi velmi smutné, kolik vzdělaných lidí se dokáže zaprodat hodnotám a postaví se na špatnou stranu barikády. Možná nemám právo definovat, co je dobré a špatné. Ale pokud je naším pánem mamon, nemyslím, že je to dobré. Mějme na paměti, že všichni máme možnost volby. Bohužel, současná podoba světa, současná krize je obrazem toho, jak jsme se rozhodli.

Na tuhle myšlenku mě navedly mé vlastní děti. O něčem jsme se bavili a najednou říkají, že se ve škole učily, že „you can not serve money and God at the same time“. Ale to je přece známý biblický výrok, že nikdy nelze sloužit dvěma pánům. Nelze sloužit penězům a zároveň zákazníkovi nebo lidem. Podnikatel, který podniká pro peníze, nebude logicky sloužit svému zákazníkovi. Politik, který má jako motivaci peníze nebo moc, ten přece nemůže sloužit lidem, státu.

Blahobyť na drogách

Rozhlédněme se kolem, co se děje. Zkracujeme pracovní dobu, protože potřebujeme zkorumpovat voliče. Tiskneme peníze, abychom dotovali svůj blahobyť. Životní úroveň držíme na drogách a ani si nevšimneme, že ve skutečnosti klesá. Opouštíme

PODNIKÁNÍ SE NEMŮŽE NIKDO NAUČIT JINAK NEŽLI PŘÁVĚ SAMOTNÝM PODNIKÁNÍM. MYSLIT SI, ŽE STAČÍ SI JÍT VYPŮJČIT DO BANKY A NECHAT SI ŘÍKAT „PANE TOVÁRNÍKU“, TO JE POŠETILOST. JE TO, JAKO BY SI NECHAL DÁT LEGITIMACI SOKOLA A MYSLEL, ŽE MU NAROSTOU SVALY. JE POTŘEBA SI VYHRNOUT RUKÁVY...

Jan Antonín Baťa

ve jménu ideologie základní principy matematiky, fyziky a vytváříme znovu totalitní systém, v němž platí jediná pravda. V dobách rozmachu ale nikdy neplatila jediná pravda. Růst je vždy spojen s osvobozením lidského ducha, se zvědavostí, s podporou vzdělávání, s prolínáním různých názorů. To je podhoubí, z něhož vyrůstá úspěch ne proto, že někdo někoho nutí pracovat, ale že někdo má touhu uspět. Ano, jen malému procentu se to skutečně povede, jen někteří dosáhnou na vrchol. Ale rozkvet může přijít jen tehdy, když se o ten vrchol bude snažit většina z nás.

Nedivme se, že přichází účet. Projedli jsme budoucnost svých dětí, porušili Zákon kontinuity, který říká, že nesmíme budoucím generacím předat svět horší, než v jakém jsme ho převzali od generace předchozí. A bude to znamenat desítky let další nezměrné práce, než se z toho dostaneme. Nikdo to za nás neudělá. O důvod víc, abychom už neztráceli čas. ■